

Sector wil dierenwelzijn centraal

Tekst: Norbert van der Werff

Foto's : Tom van der Meer, Norbert van der Werff

- Over een kleine 10 jaar moet er alleen nog duurzaam vlees in de Nederlandse supermarkten liggen. Dat streven staat in het rapport dat de Commissie Van Doorn, onder leiding van oud Vion-topman Daan van Doorn, begin september heeft gepresenteerd in Den Bosch. Dat kan echter alleen als de strijd wordt aangeboden met de 'free riders'.

De oprichting van het 'Verbond van Den Bosch' zou wel eens een keerpunt kunnen zijn. Voorheen schoot de vleesketen direct in de verdediging bij oproepen tot het diervriendelijker maken van de veehouderij en de verduurzaming van vlees. Er moet een 'level playing field' in Europa zijn, luidde steevast de reactie. Nu is een commissie van wijzen (zie kader), onder leiding van oud-Vion bestuursvoorzitter Daan van Doorn, met plannen gekomen om de gehele Nederlandse sector een grote stap voorwaarts te zetten. In 2020 moet er in de Nederland uitsluitend nog duurzaam vlees in de winkel liggen.

Die doelstelling is ambitieus, maar misschien daarom wel de enige mogelijkheid tot verandering op grote schaal. Alle veehouders in Nederland moeten aan dezelfde, aangescherpte regels voldoen, waarmee het probleem van de oneerlijke concurrentie wordt aangepakt. Consumenten kunnen op hun beurt duurzaam vlees niet meer links laten liggen vanwege de hogere prijs, omdat ál het vlees dan duurzaam is.

Regionaal initiatief

De ironie wil dat de Commissie Van Doorn eigenlijk bedoeld was als een regionaal initiatief in de provincie Brabant. Gedeputeerde Staten riepen eind 2010 de Commissie Van Doorn in het leven, met de opdracht zich vanuit de context van de gehele agro-foodsector te buigen over de verduurza-

ming van de gangbare veehouderij in Brabant. De Commissie is echter met een landelijke aanpak gekomen en heeft daarvoor een groot aantal partners in de hele keten (zie kader) verenigd onder de samenzwerderige naam 'Verbond van Den Bosch'. Voordat de doelstelling is bereikt, moet er nog veel gebeuren. De grootste veranderingen moeten plaatsvinden bij de veehouders. Daar moet duurzaamheid worden verankerd in een systeem van Good Management Practice (GMP). Dat moet leiden tot een zorgvuldige vorm van intensieve veehouderij. Het management van de veehouder staat centraal en de veehouder zal daarom voortdurend aan kennisonderhoud moeten doen.

De vleesverwerkende industrie heeft het nog het gemakkelijkst. Verwerkende bedrijven moeten duurzaam vlees sourcen, maar de verwerking zelf hoeft niet te worden aangepast. De retail wordt door de Commissie Van Doorn omschreven als 'ketenverantwoordelijke' die een basisniveau op het gebied van duurzaam vlees garandeert en de vrijheid heeft dat niveau zelf te verhogen. Het CBL stelt de doelstelling van de Commissie te ondersteunen, maar meent dat de Commissie daarmee te veel de nadruk legt op de retail. "Het CBL wil de uitwerking dan ook samen oppakken met de ketenpartijen van primaire sectoren en verwerkende industrie", aldus Marc Jansen, directeur Consumentenzaken en Kwaliteit van het CBL.

Feed

Ook de mengvoederindustrie moet van de Commissie een steentje bijdragen. Dat heeft niet zozeer te maken met diervriendelijkheid, maar meer met het beperken van de

In 2020 uitsluitend duurzaam vlees

schade aan milieu en leefomgeving. De Commissie wil namelijk dat de feed-sector grondstoffen efficiënter benut en grondstoffen meer uit Europa haalt. In 2020 moet minimaal de helft van het eiwitrijke diervoer uit Europa komen, terwijl dat nu 27 procent is. Om dat mogelijk te maken, moet de teelt van eiwitrijke gewassen als lupine, veldbonen, erwten en soja bevorderd worden, veilige bijproducten uit de biobased economy worden benut, bijproducten uit de voedselketen worden hergebruikt en nieuwe eiwitproducten als algen en insecten worden benut. Bovendien moet veilig diermeel weer worden toegelaten. Sinds 2001 was dat verboden in verband met BSE, maar inmiddels wordt aangenomen dat een absoluut verbod van diermeel niet noodzakelijk is. Waarschijnlijk komt de Europese Commissie nog dit jaar met een voorstel om diermeel van varkens en kippen toe te staan, waarbij kippen alleen meel van varkens krijgen en omgekeerd. Staatssecretaris Henk Bleker van EL&I heeft zich daar dit voorjaar positief over uitgelaten. Grondstoffen van buiten Europa moeten vanaf januari 2014 gegarandeerd duurzaam zijn. Voor soja en palmolie kan dat via deelname aan de Round Table on Responsible Soy (RTRS) en de Round Table on Sustainable Palm Oil (RTSPO).

Free riders

De Commissie Van Doorn stelt dat de strijd moet worden aangeboden met 'free riders' die zich niet aan de afspraken houden en daarmee anderen benadelen. Daar komt de overheid in beeld. De Commissie spreekt van 'bestuurlijke rugdekking'. Om te beginnen moet de overheid de huidige wetten beter handhaven, stelt de Commis-

sie. Daarnaast zullen bovenwettelijke normen publiekrechtelijk vastgelegd moeten worden. "Als de overheid via een inhoudelijke en beargumenteerde onderbouwing het maatschappelijk belang van de verplichtingen aantoont, dan kan publieke normstelling worden afgedwongen. Een dergelijke route biedt overheden de juridische basis om regels goed te handhaven." Daarnaast pleit de commissie voor een klokkenluidersregeling om misstanden boven water te krijgen. De overheid zou dat moeten faciliteren. Tot slot moet er borging op lokaal niveau plaatsvinden. De provincie Noord-Brabant gaat niet-vrijblijvende visitaties faciliteren waarbij visitatiecommissies het beleid ten aanzien van de 'zorgvuldige veehouderij' controleren. Collega-gemeenten moeten daarbij een rol gaan vervullen.

Maatregelen

De Commissie heeft negen maatregelen geformuleerd om de doelstelling te kunnen halen. Alle maatregelen moeten binnen een integraal ketenkwaliteitssysteem vallen. De voedselkolom moet de voedselveiligheid garanderen. Dat betekent onder meer dat er een einde komt aan preventief gebruik van antibiotica en dat alleen zieke dieren nog behandeld mogen worden. Er moeten sancties worden genomen tegen dierenartsen die gelden als 'veelvoorschrijvers'. Om te voorkomen dat veehouders dierziekten, en dan met name ziekten die op mensen kunnen worden overgedragen, verzwijgen, moet er een publiek fonds komen dat door dierziekten getroffen bedrijven compenseert.

Fosfaat moet worden teruggewonnen door een professionele mestverwerker. Veehouders worden, als het aan de Commissie ligt,

verplicht om mest aan de professionele verwerker te leveren. Bovendien moet er een verschuiving komen van middelvoorschriften naar doelvoorschriften. Daarmee wordt bedoeld dat om na te gaan of dieren het naar hun zin hebben, niet meer gekeken moet worden naar de grootte en inrichting van het hok, maar naar het gedrag van het dier. Tot slot moet er een onafhankelijke regiovoerder komen, bijvoorbeeld een stuurgroep of een raad van toezicht, die zorgt voor de uitvoering van de binnen het Verbond van Den Bosch gemaakte afspraken. Niet iedereen stond te juichen toen de Commissie haar plannen presenteerde. Kritische geluiden zijn er ook. Sommigen vinden de plannen niet ver genoeg gaan. Er is immers nog steeds sprake van intensieve veeteelt al wordt die 'zorgvuldig intensief' genoemd.

'Verbond van Den Bosch'

De Commissie van Doorn bestaat naast Daan van Doorn uit Ab Klink (voormalig minister van VWS namens het CDA), Ad Hectors (COO van Agrifirm), Felix Rottenberg (ex-PvdA-voorzitter), Jeroen Naaijens (voormalig CEO HAS Den Bosch), Marijke Vos (lid Eerste Kamer GroenLinks), Martin Scholten (directeur Animal Science Group WUR), Pieter Winsemius (oud-minister van Milieu voor de VVD en oud-voorzitter Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten) en Rogier Arntz (CEO Boost Media).

De partners in het Verbond van Den Bosch zijn: Jumbo Supermarkten, Albert Heijn, Plus Supermarkten, C1000, MCD Supermarkten, Sligro Food Group, Coop Supermarkten, Spar, Vomar, Deen Supermarkten, Dekamarkt, Dirk van den Broek, Hoogvliet, Jan Linders, Nettoroma, Poesz Supermarkten, Boni-Markten, Vion Food Group, VanDrie Group, Plukon Royale, Nutreco, Agrifirm, De Heus Voeders, LTO-Nederland, ZLTO, NNV, Brabants Landschap en de Provincie Noord-Brabant.